

การพัฒนาแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 :
กรณีกิจกรรมชุมนุม, กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี-ยุวกาชาด
และกิจกรรมสภาเรียน

THE DEVELOPMENT OF A MODEL ON THE STUDENT AFFAIRS MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER
THE OFFICE OF SAKON NAKHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 3: A CASE STUDY OF CLUB
ACTIVITIES, ACTIVITES ON SCOUTS, GIRL SCOUT-YOUTH RED CROSS AND STUDENT COUNCIL ACTIVITIES

ธนะภา ลีพรหม*

ดร.วันเพ็ญ นันทะศรี**

ดร.ศิวนาถ ไชยมาศ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบ โดยศึกษาแนวคิดทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาโรงเรียนดีเด่น จำนวน 1 โรงเรียน และนำร่างกรอบแนวคิดการวิจัยไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คนพิจารณา ระยะที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.50-0.99 และค่าความเชื่อมั่น 0.99 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูหัวหน้าฝ่ายกิจกรรมนักเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 364 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีทั้งหมด 2 องค์ประกอบ คือ 1) กระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน การติดตาม ประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนา และ 2) ขอบข่ายงานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี-ยุวกาชาด และกิจกรรมสภานักเรียน 2. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมรูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมในระดับมาก

ABSTRACT

This research aimed to develop and verify the suitability of student affairs management in the schools under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 3. The study was divided into 2 phases: Phase 1- The development of model through relevant concepts, theories and document reviews. an exploration of 1 outstanding school and bringing the draft to 5 experts for consideration. Phase 2- The verification of suitability of the model. Data collection

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาบัณฑิตศึกษาด้านการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** โรงเรียนเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

was done through a set of rating scale questionnaires with discrimination between 0.50 to 0.99 and reliability at 0.99. The samples consisted of school administrators, heads of student affairs and teachers in the schools in the academic year 2014. In this regard, sample selection was done by multi-stage random sampling. Data analysis was operated by a ready-made computer program to determine the percentage (%), mean ($\bar{x}$) and standard deviation (S.D.). The findings were as follows: 1. The model of the student affairs management in the schools included 2 components: 1) The procedure of the student affairs management comprising: planning, action, monitoring and evaluation as well as improvement and development, and 2) The network of the student affairs management including: club activities, activities on scout, girl scout and youth red cross as well as school council activities. 2. The verification of the suitability of the student affairs management model in the schools revealed that the suitability was at the high level.

บทนำ

แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 22 ที่ยึดหลักการว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและศักยภาพในมาตรา 23 ให้มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จริง การฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาหลักการของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (โถมฉาย กาศโอสถ. 2554)

การบริหารงานกิจการงานนักเรียนจึงเป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารโรงเรียนประการหนึ่งเนื่องจากเป็นกระบวนการอันต่อเนื่องและสานสัมพันธ์ร่วมกันของฝ่ายบริหาร เปงงานที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบร่วมกันเพราะเกี่ยวข้องกับนักเรียนตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาในโรงเรียนจนจบการศึกษา ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจึงกำหนดให้งานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนนี้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของครู อาจารย์ ฝ่ายปกครอง หรือรองผู้อำนวยการ ทำหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบตั้งแต่การปกครองนักเรียน การแนะแนวนักเรียน ตลอดจนงานจัดกิจกรรมนักเรียนให้เป็นไปตามนโยบายของโรงเรียน โดยมีผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียน ทำหน้าที่ควบคุมและบริหารงานกิจการนักเรียนให้บรรลุยังสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย พร้อมทั้งพยายามสร้างสรรค์สืบสาน และส่งเสริมทุกวิถีทางเพื่อให้นักเรียนมีประสิทธิภาพสามารถสร้างภูมิคุ้มกันตนเองให้มีคุณภาพและสมรรถภาพที่เป้นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมได้มากยิ่งขึ้น (สมพิศ ใ้่างาม. 2550)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อจะได้นำรูปแบบไปปรับปรุงการบริหารงานกิจการนักเรียน ปรับปรุงบทบาทครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและการวางแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ตลอดจนพัฒนาให้ผู้เรียนมีชีวิตที่ดี เก่ง และมีความสุข สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ และนำรูปแบบที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบการบริหารงานกิจการนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

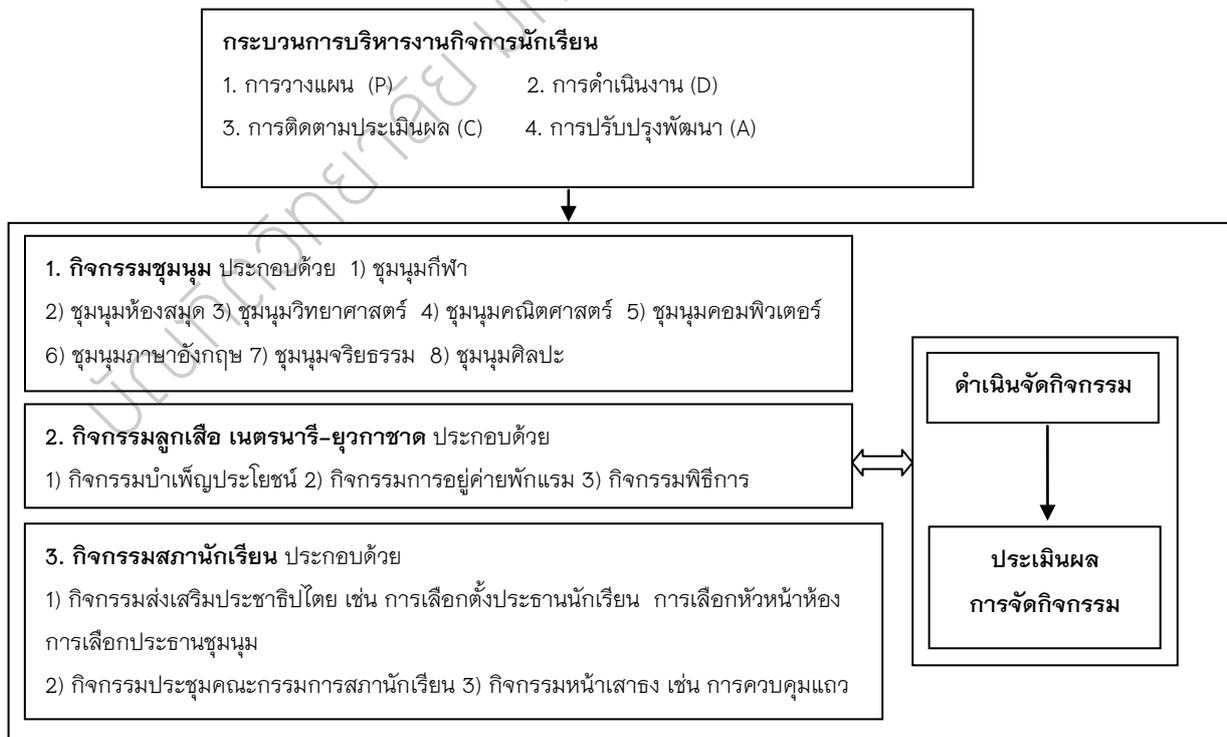
กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียน ดังนี้

ด้านกระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การดำเนินงาน (Doing) การติดตามประเมินผล (Checking) การปรับปรุงพัฒนา (Action) โดยได้จากการสังเคราะห์ของนักวิชาการ ดังนี้ ศิริรักษ์ นาคพงศ์. 2547; อภิสิทธิ์ รื่นจิตร์. 2547; อติศร เทพเจริญ. 2551; กฤษณ์ จันทะวงค์. 2553; อรพิมพ์ ชงไชย. 2553; โฉมฉาย กาศโอสถ. 2554; ศิริชัย โอมกฤ. 2554; ปณิธิกฤษดี เลิศล้ำ. 2555

ด้านขอบข่ายงานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี-ยุวกาชาด กิจกรรมสถานักเรียน โดยได้จากการสังเคราะห์ของนักวิชาการ ดังนี้ สมพิศ ใ้้งาม. 2550; กฤษณ์ จันทะวงค์. 2553; นารี กริธา ทรัพย์, 2550; อรพิมพ์ ชงไชย. 2553; กำไลทอง จันทร์ไทยศรี. 2553; กระทรวงศึกษาธิการ. 2554; โฉมฉาย กาศโอสถ. 2554; ศิริชัย โอมกฤ. 2554; เมษิต กองเงิน. 2554; ดวงแก้ว จันทร์สุตร. 2554

ซึ่งได้ภาพตามกรอบแนวคิดรูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยร่างกรอบแนวคิดการวิจัย ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน และศึกษาโรงเรียนดีเด่น จำนวน 1 โรงเรียน นำร่างกรอบแนวคิดไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาใช้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยนำรูปแบบที่ได้จากการศึกษาขั้นตอนที่ 1 พัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน มาตรวจสอบรูปแบบ โดยการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูหัวหน้าฝ่ายกิจกรรมนักเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2557 จำแนกเป็นสายผู้บริหาร จำนวน 205 คน สายครูหัวหน้าฝ่ายกิจกรรมนักเรียนและครูผู้สอน จำนวน 1,754 คน จำนวนทั้งสิ้น 1,959 คน จาก 182 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูหัวหน้าฝ่ายกิจกรรมนักเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2557 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเคร็จซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน แยกเป็นผู้บริหาร จำนวน 91 คน ครูหัวหน้าฝ่ายกิจกรรมนักเรียน จำนวน 91 คน และครูผู้สอน จำนวน 182 คน ซึ่งการได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูหัวหน้าฝ่ายกิจกรรมนักเรียนและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียน จำแนกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุการทำงาน และวุฒิการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และความเห็นเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงกลุ่มโรงเรียนตัวอย่าง จำนวน 91 โรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. การส่งและเก็บข้อมูล ผู้วิจัยส่งและเก็บข้อมูลในบางส่วนด้วยตนเอง และบางส่วนผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ลงทะเบียน พร้อมแนบซองเปล่าติดดวงตราไปรษณียากร เพื่อส่งคืนผู้วิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
  - 1.1 ค่าความถี่
  - 1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)
2. สถิติเพื่อตรวจสอบ
  - 2.1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
  - 2.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ได้แก่
  - 3.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา
  - 3.2 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation)
  - 3.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach 's Alpha coefficient)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้และตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วไปลงรหัสและนำไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS
2. วิเคราะห์หาร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียน ความคิดเห็นในรูปแบบแต่ละข้อต้องมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) อย่างน้อย 3.51 ขึ้นไป

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการพัฒนาแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยศึกษาข้อมูลจากโรงเรียนดีเด่น แล้วรวบรวมข้อมูลที่ได้นำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พบว่ารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ กระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน และขอบข่ายงานกิจการนักเรียน ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 กระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1.1 การวางแผน ประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานการณ์ การกำหนดวัตถุประสงค์และแผน การประเมินวัตถุประสงค์และแผน การเลือกวัตถุประสงค์และแผน การนำไปใช้ผู้ให้แผนต้องเข้าใจอย่างชัดเจน และการตรวจสอบและควบคุมก่อนนำไปใช้

1.1.2 การดำเนินงาน ประกอบด้วย การศึกษาขั้นตอนการดำเนินการก่อนนำไปใช้การลงมือดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้การส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานตามแผน การกำกับติดตาม การดำเนินงานตามแผน และการรวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติตามแผน

1.1.3 การติดตามประเมินผล ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ของการติดตามประเมินผลการกำหนดตัวชี้วัดและเครื่องมือที่ใช้วัดเป็นรูปธรรม การดำเนินการตรวจสอบติดตามประเมินผล การให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และการรวบรวมข้อมูลของการติดตามประเมินผลเพื่อเป็นประโยชน์ในการอ้างอิงและตรวจสอบ

1.1.4 การปรับปรุงพัฒนา ประกอบด้วย มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงพัฒนา การกำหนดแนวทางการปรับปรุงพัฒนา การเลือกแนวทางปรับปรุงพัฒนาและการประเมินผลการปรับปรุงพัฒนา

1.2 ขอบข่ายงานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี-ยุวกาชาด และกิจกรรมสถานักเรียน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.2.1 กิจกรรมชุมนุม มีรายละเอียด ดังนี้

1.2.1.1 กิจกรรมชุมนุม ประกอบด้วย ชุมนุมกีฬา ชุมนุมห้องสมุด ชุมนุมวิทยาศาสตร์ ชุมนุมคณิตศาสตร์ ชุมนุมคอมพิวเตอร์ ชุมนุมภาษาอังกฤษ ชุมนุมจริยธรรมและชุมนุมศิลปะ

1.2.1.2 การจัดกิจกรรมชุมนุม ประกอบด้วย การวางแผนงานไว้ล่วงหน้า การประชุมชี้แจงเพื่อมอบหมายงาน การประชาสัมพันธ์ชุมนุม การเปิดรับสมัครสมาชิกชุมนุม และการลงมือปฏิบัติตามแผนงานกิจกรรมชุมนุม

1.2.1.3 การประเมินผลกิจกรรมชุมนุม ประกอบด้วย การประเมินผลจากการเข้าร่วมกิจกรรม การประเมินผลจากผลงานชิ้นงาน และการประเมินผลจากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยผ่านเกณฑ์ประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

1.2.2. กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี-ยุวกาชาด มีรายละเอียด ดังนี้

1.2.2.1 กิจกรรมลูกเสือ ประกอบด้วย 1) กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ 2) กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม 3) กิจกรรมพิธีการ

1.2.2.2 การจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี-ยุวกาชาด ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อเตรียมการก่อนจัดกิจกรรม การวางแผนงานและโครงการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผนงานกิจกรรม การลงมือปฏิบัติตามแผนงานกิจกรรม ควรจัดให้มีการเปิดประชุมกองทุกครั้ง เพื่อพิจารณาปัญหา ควบคุมดูแลให้มีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ควรจัดให้มีการอยู่ค่ายพักแรม ควรจัดให้มีการพิธีการ การรวบรวมข้อมูลจากการกำกับติดตามการปฏิบัติตามแผนงานกิจกรรม และการสรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมอย่างเป็นระบบ

1.2.2.3 การประเมินผลกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี-ยุวกาชาด ประกอบด้วย การประเมินผลการปฏิบัติงานกิจกรรม การประเมินผลจากการเข้าร่วมกิจกรรม การประเมินผลจากเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด การประเมินผลตลอดภาคเรียน/ปี และการรายงานผลการจัดกิจกรรม

1.2.3 กิจกรรมสถานักเรียน มีรายละเอียด ดังนี้

1.2.3.1 กิจกรรมสถานักเรียนประกอบด้วย กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้งประธานนักเรียน การเลือกหัวหน้าห้อง การเลือกประธานชุมนุม กิจกรรมประชุมคณะกรรมการสถานักเรียน และกิจกรรมหน้าเสาธง เช่น การควบคุมแถว

1.2.3.2 การจัดกิจกรรมสถานักเรียน ประกอบด้วย การวางแผนงานและโครงการเกี่ยวกับกิจกรรม การประชุมชี้แจงแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบงานกิจกรรมสถานักเรียน การแต่งตั้งคณะกรรมการประกอบด้วย ฝ่ายนักเรียน ฝ่ายครู และฝ่ายผู้บริหารเพื่อเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับโรงเรียน การศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผนงานกิจกรรมการประชาสัมพันธ์สรรหา เลือกตั้งคณะกรรมการสถานักเรียน การเลือกตั้งคณะกรรมการสถานักเรียน คณะกรรมการทำการยกย่องชมเชยของสถานักเรียน นำธรรมเนียมสถานักเรียนเสนอเพื่อให้คณะนักเรียนลงมติรับรอง ทำหน้าที่เลือกผู้แทนนักเรียนเข้าไปทำหน้าที่ต่างๆ ในสถานักเรียน การลงมือปฏิบัติตามแผนงานกิจกรรม และการรายงานผลการจัดกิจกรรมตามแผนงาน

1.2.3.3 การประเมินผลกิจกรรมสถานักเรียน ประกอบด้วย การประเมินผลจากการดำเนินงาน คณะกรรมการ/เดือน/ภาค/ปี และมีการประเมินผลจากการสรุปรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรม

2. ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่ามี 2 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 องค์ประกอบด้านกระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การวางแผน การปรับปรุงพัฒนา การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล ตามลำดับ ดังมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 การวางแผน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การกำหนดวัตถุประสงค์และแผน การเลือกวัตถุประสงค์และแผน การประเมินวัตถุประสงค์และแผน การวิเคราะห์สถานการณ์ การตรวจสอบและควบคุมก่อนนำไปใช้ และการนำไปใช้ ผู้ใช้แผนต้องเข้าใจอย่างชัดเจน ตามลำดับ

2.1.2 การดำเนินงาน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การลงมือดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ การส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติตามแผน การศึกษาขั้นตอนการดำเนินการก่อนนำไปใช้ การรวบรวมข้อมูลปฏิบัติตามแผน และการกำกับติดตาม การดำเนินงานตามแผน ตามลำดับ

2.1.3 การติดตามประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการติดตามประเมินผล การให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การกำหนดตัวชี้วัดและเครื่องมือที่ใช้วัดเป็นรูปธรรม การรวบรวมข้อมูลของการติดตามประเมินผลเพื่อเป็นประโยชน์ในการอ้างอิงและตรวจสอบและการดำเนินการตรวจสอบติดตามประเมินผลตามลำดับ

2.1.4 การปรับปรุงพัฒนา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเลือกแนวทางปรับปรุงพัฒนา การกำหนดแนวทางการปรับปรุงพัฒนา การกำหนดวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงพัฒนา และการประเมินผลการปรับปรุงพัฒนาตามลำดับ

2.2 องค์ประกอบด้านขอบข่ายงานกิจการนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ กิจกรรมสถานักเรียน กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี - ยุวกาชาด และกิจกรรมชุมนุมตามลำดับ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 กิจกรรมชุมนุม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) กิจกรรมชุมนุม ประกอบด้วย ชุมนุมกีฬา ชุมนุมห้องสมุด ชุมนุมศิลปะ ชุมนุมจริยธรรม ชุมนุมคอมพิวเตอร์ ชุมนุมวิทยาศาสตร์ ชุมนุมคณิตศาสตร์และชุมนุมภาษาอังกฤษตามลำดับ 2) การจัดกิจกรรมชุมนุม ประกอบด้วย การวางแผนงานไว้ล่วงหน้า การประชุมชี้แจงเพื่อมอบหมายงาน การเปิดรับสมัครสมาชิกชุมนุม การประชาสัมพันธ์ ชุมนุม และการลงมือปฏิบัติตามแผนงานกิจกรรมชุมนุมตามลำดับ 3) การประเมินผลกิจกรรมชุมนุม ประกอบด้วย การประเมินผลจากการเข้าร่วมกิจกรรม การประเมินผลจากคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยผ่านเกณฑ์ประเมินตามที่สถานศึกษา กำหนด และการประเมินผลจากผลงานชิ้นงาน ตามลำดับ

2.2.2 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี-ยุวกาชาด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี-ยุวกาชาด ประกอบด้วยลูกเสือวิสามัญ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี-ยุวกาชาด ประกอบด้วย กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรม

การอยู่ค่ายพักแรม และกิจกรรมพิธีการ ตามลำดับ และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางคือ ลูกเสือวิสามัญลูกเสือวิสามัญ 2) การจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี-ยุวกาชาด ประกอบด้วย ควรจัดให้มีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ควรจัดให้มีการอยู่ค่ายพักแรม ควรจัดให้มีกิจกรรมพิธีการ การลงมือปฏิบัติตามแผนงานกิจกรรม การวางแผนงานและโครงการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผนงานกิจกรรม การรวบรวมข้อมูลจากการกำกับติดตามการปฏิบัติตามแผนงานกิจกรรม ควรจัดให้มีการเปิดประชุมกองทุกครั้ง เพื่อพิจารณาประเมินวิสัย การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อเตรียมการก่อนจัดกิจกรรม และการสรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ 3) การประเมินผลกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี-ยุวกาชาด ประกอบด้วย การประเมินผลจากการเข้าร่วมกิจกรรม การประเมินผลการปฏิบัติงานกิจกรรม การรายงานผลการจัดกิจกรรม การประเมินผลตลอดภาคเรียน/ปี และการประเมินผลจากเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดตามลำดับ

2.2.3 กิจกรรมสถานักเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) กิจกรรมสถานักเรียน ประกอบด้วย กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้งประธานนักเรียน การเลือกหัวหน้าห้อง การเลือกประธานชุมนุม กิจกรรมหน้าเสาธงเช่น การควบคุมแถว และกิจกรรมประชุมคณะกรรมการสถานักเรียน ตามลำดับ 2) การจัดกิจกรรมสถานักเรียน ประกอบด้วย การประชุมชี้แจงแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบงานกิจกรรมสถานักเรียน การแต่งตั้งคณะกรรมการประกอบด้วย ฝ่ายนักเรียน ฝ่ายครูและฝ่ายผู้บริหารเพื่อเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับโรงเรียน คณะกรรมการทำการยกร่างธรรมนูญของสถานักเรียน การลงมือปฏิบัติตามแผนงานกิจกรรม การประชาสัมพันธ์ สรรหา เลือกตั้งคณะกรรมการสถานักเรียน การรายงานผลการจัดกิจกรรมตามแผนงาน ทำหน้าที่เลือกผู้แทนนักเรียนเข้าไปทำหน้าที่ต่างๆ ในสถานักเรียนการวางแผนงานและโครงการเกี่ยวกับกิจกรรม และนำธรรมนูญสถานักเรียนเสนอเพื่อให้คณะนักเรียนลงมติรับรอง ตามลำดับ 3) การประเมินผลกิจกรรมสถานักเรียน ประกอบด้วย การประเมินผลจากการดำเนินงานคณะกรรมการ/เดือน/ภาค/ปี และการประเมินผลจากการสรุปรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรม ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะไว้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำรูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ สิ่งสำคัญควรศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ และเข้าใจในทุกขั้นตอนก่อนเพื่อจะได้ปรับปรุงแบบให้มีความเหมาะสมต่อไป

1.2 เมื่อดำเนินการพัฒนาตามรูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 แล้วควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการทำงานอย่างต่อเนื่อง

1.3 จากรูปแบบที่พัฒนาขึ้น บุคคลที่จะทำให้กิจกรรมบรรลุเป้าหมายคือผู้บริหาร ดังนั้นผู้บริหารควรศึกษารูปแบบให้เข้าใจ เลือกบุคคลให้เหมาะสมแต่ละกิจกรรมโดยจัดตั้งคณะกรรมการทำงานให้มีบทบาทมากขึ้น

1.4 ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียน ซึ่งจะส่งผลให้เป็นไปด้วยดีราบรื่นและประสบความสำเร็จ นั้น ควรจัดให้มีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียน สถานักเรียน คณะครู ผู้ปกครองนักเรียนทั้งในเรื่องขอบข่ายงานกิจการนักเรียนและกระบวนการบริหารกิจการนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่มีขนาดต่างๆ เช่น โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ เพื่อสามารถนำไปใช้ให้เกิดความเหมาะสมต่อไป

2.2 ควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อใช้รูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 แต่ควรเลือกกลุ่มเป้าหมายที่มีความพร้อม และมีขนาดที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลการพัฒนาที่มีความยั่งยืนในระยะยาว

2.3 ควรวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารกิจกรรมชุมนุม รูปแบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี-ยุวกาชาด รูปแบบการบริหารกิจกรรมสภานักเรียน เป็นเรื่องๆ ไป เพื่อให้ได้รูปแบบแต่ละกิจกรรมในเชิงลึกขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กระทรวงศึกษาธิการ, 2553.

กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารโรงเรียน ในโครงการพัฒนาการบริหาร รูปแบบนิติบุคคล ปฏิบัติงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ, 2556.

กฤษณ์ จันทะวงศ์. แนวปฏิบัติในการแก้ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนวชิรวิทย์ ฝ่ายมัธยม จังหวัดเชียงใหม่. ค้นคว้าอิสระ กศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553.

กำไลทอง จันทร์ไทยศรี. การศึกษาการบริหารงานด้านกิจการนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร (กลุ่มกรุงเทพตะวันออก). วิทยานิพนธ์ กศ.ม. : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553.

โฉมฉาย กาศไธสง. รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2554.

ดวงแก้ว จันทรสุต. การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2554.

นาวิ กวีธาทรัพย์. การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรม สังกัดเทศบาลเมืองพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. ค้นคว้าอิสระ กศ.ม. : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2553.

ปณิกฤษดี เลิศ ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารกิจการนักเรียนกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. เพชรบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2555.

เมษิต กองเงิน. การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนที่ส่งเสริมคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมด้านประชาธิปไตยของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, 2554.

ศิริรักษ์ นาคพงศ์. รูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1-2 ในเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. นครสวรรค์ : สถาบันราชภัฏนครสวรรค์, 2547.

ศิริชัย โอมฤก. การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2554.

สมพิศ ไห้งาม. การจัดการและการบริหารงานกิจการนักเรียน. ตำราวิชาบริหารการศึกษาและอุดมศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550.

อดิศร เทพเจริญ. สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยเน้นคุณธรรมนำความรู้โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนปง. 1 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2. กศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.

อภิสิทธิ์ รื่นจิตร์. รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547.

อรพิมพ์ ธงไชย. สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานกิจการ นักเรียนโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2553.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์